

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Андроника Мартанова, сектор Екранни изкуства, Институт за изследване на изкуствата, БАН (andronika.martanova@gmail.com, ORCID:0000-0002-5304-4408, научно направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство“)

за дисертационен труд – ОНС „доктор“ на

„ДИГИТАЛНИ ТРАНСФОРМАЦИИ НА ИЗОБРАЖЕНИЕТО ПРИ СЪЗДАВАНЕТО НА НИСКОБЮДЖЕТНО КИНО В БЪЛГАРИЯ“

Докторант: **ДИМИТЪР КИРИЛОВ СТОЙЧЕВ**

Научен ръководител: **ДОЦ. РОСИЦА ИЛИЕВА**

НАТФИЗ „КРЪСТЪО САРАФОВ“
ФАКУЛТЕТ „ЕКРАННИ ИЗКУСТВА“
КАТЕДРА „ПРОДУКЦИЯ И ПОСТПРОДУКЦИЯ“

Представеният дисертационен труд на кандидата Димитър Кирилов Стойчев е с внушителният обем от 409 страници, от които 304 са чист текст по изследователската работа на докторанта. Тази структура е разделена на четири обемни глави със съответните подглави, доста подробно и прецизно оформени. Както се полага – увод, заключение. Останалите страници са посветени на важни и приноси приложения – две на брой. В първото са интервюта с колеги от филмовата общност – практики, теоретици и мениджъри, и разговорите са свързани с темата на дисертацията. Второто приложение е таблица с Държавно финансиране на филмови проекти за производство на игрални, документални и анимационни филми от ИА Национален Филмов Център за периода 2022 - 2024 г. Следва библиография, която е обширна и специфична, с много позовавания от интернет. Научните трудове са на български и английски език. Към научния апарат ще сложа и бележките под линия, както е редно – те са над 800. Общо взето това са мащаби за голям докторат, не за ОНС. Но тъй като темата е особено актуална и всъщност почти не се разработват такива специфични области, с научния ръководител Росица Илиева са взели правилното решение вероятно да оставят този обем. За което поздравявам и двамата.

Дисертационният труд е апробиран и с три статии на докторанта както следва:

1. Актуални тенденции за приложение на AI модели в постпродукционния процес на аудиовизуалното производство. Годишник 2023, стр. 177-188. НАТФИЗ, 2024. ISSN 1314-0760.
2. Оптимизиране на споделената мрежова среда в Adobe Creative Cloud при работа с по-дълги екранни форми. Годишник 2022, стр. 227-239. НАТФИЗ, 2023. ISSN 1314-0760.
3. Предимствата при използването на проху файлове и Adobe Premiere Pro за работния процес в късометражното кино на НАТФИЗ. Годишник 2021, стр. 172-179. НАТФИЗ, 2022. ISSN 1314-0760.

В съвременната все по-динамична епоха дигиталните трансформации и бурното настъпване на изкуственият интелект категорично променят киноиндустрията, при това на всички нива – от производство до разпространителски практики. И както подчертава Димитър Стойчев – метаморфозират киното. Визуалното изкуства се превръща в необятно поле на експериментиране с образа. *До къде може да се стигне и какво носи всяка една технологична новост – от зората на киното до наши дни (колкото и условно да вече това понятие наши дни в контекста на ИИ и перспективата на всяка нова технология)?* Ето това е основната парадигма, с която този дисертационен труд се занимава.

Задачите, формулирани от докторанта са обвързани с класическите производствени технологии, визуалните ефекти, естетиката на образа в кохерентна връзка с наратива. По натам докторатът изцяло се оттласква от историята за да навлезе подробно и в дълбочина в света на дигиталните вселени и трансформации в различните етапи на филмотворчеството. Много са интересни въздействията в процеса на постпродукция. В историческата част бих добавила, че различните оптични и светлинни игри също са доста разпространение в Изтока – особено Китай, от където се появяват в Корея, Япония, а чрез мисионерите – в Запада.

Важно е да се подчертае че в хода на труда се дават множество примери и се анализират както световните практики и тенденции, така и българските, а и се посочват множество заглави. Като все пак фокусът на докторанта е върху съвременното нискобюджетно кино. Проучени са множество технологични единици – софтуерни приложения, програми, технологии, инструменти и пр. Но важното е че се търси връзка между два съществени пункта в киното: естетическия принос от една страна, а от друга – икономическото въздействие. Кое то за българския фон е от особено значение. Трябва да

подчертая, че дисертационния труд е с особено висока научно-практическа и научно-приложна стойност.

Мнението ми е че отлично се е справил докторанта. Работата е подробна, много интересна, с удачна методологична база, отлично структурирана и логично подредена. Много ми харесва критичния принос и обговарянето на българската проблематика, при това от собствения опит. Един от тези акценти и липсата на жанрово разнообразие, недостигът на ресурси, кадри в работата с визуални ефекти и съответните продукти.

Въпроси:

- Как гледате на филмите и филмовите фестивали които вече се занимават с творби изцяло създадени от ИИ и също така с виртуална реалност?
- Имате ли поглед върху развитието на технологиите в източните кинематографии?
- Какво се случва с документалното кино според вас в активната употреба на високотехнологични продукти и ИИ – няма ли риск от манипулиране на историята?
- Как дигиталните технологии влияят на опазването на аудиовизуалното наследство и се включват в киноархивистиката?

Заклучение

Дисертационният труд **„ДИГИТАЛНИ ТРАНСФОРМАЦИИ НА ИЗОБРАЖЕНИЕТО ПРИ СЪЗДАВАНЕТО НА НИСКОБЮДЖЕТНО КИНО В БЪЛГАРИЯ”** е много актуален труд, ценен в диалоговото поле на традиции-технологични иновации - икономически и естетически перспективи, не на последно място и предизвикателства пред кинематографа, в частност контекстите на българското филмопроизводство. Направен е успешен опит да се систематизира и селектира огромен материал, и да се организира в конкретика. Анализирани и разгледани са проблемите от многостранна гледна точка всички аспекти свързани с дигиталните технологии и киното. При това от личен практически, и научен опит. Предлагам на членовете на научното жури да бъде присъдена образователната и научна степен **„ДОКТОР“** на кандидата **ДИМИТЪР КИРИЛОВ СТОЙЧЕВ**